

בגיליון:

הדלקת מעורת המקדש בשמן שריפה
ממך הגר"ש אלישיב זצוק"ל

לקט מתגובות הקוראים

גדר הפסול בעבודה בשמאל
אם הכהנים זוכים בקדשים לב"ב
ברכת המצות על עבודת הלויים
אמירת פסוקי קרבן פסח בער"פ
סמיכה על קרבן העוף

נעילת העזרה בק"פ וללא מינוי

דיני אמירת פרשת הזמיד

נוספו

50 שיעורים חדשים

בספר 'עבודת הקרבנות'

ושאר הלכות הקודש והמקדש
בקו המיוחד של מכון תורת הקרבנות
בקול הלשון:

03-6171111-1265-1

להכנסת שיעורים נוספים

ניתן ליצור קשר בטל:

050-4134645

הגליון מוקדש

לעילוי נשמת מרנא ורבנא

הגאון רבי יוסף שלום ב"ר אברהם אלישיב
זצוק"ל

שהאיר עיני כל ישראל בהלכה

אשר לאורו הלכנו וממימינו שתינו

ובעונותינו נסע מנו

ביום המר והנמהר כ"ח תמוז תשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הננו להודיע כי נפתח מוקד חדש בצפת
למכירת הספרים והדיסקים של המכון.

רח' גני הדר 40/19 טל' 054-8475985.

מידע על מוקדים נוספים ברחבי הארץ:

052-7653813

עיונים בהלכה

משיעורי מן הגר"ש אלישיב זצוק"ל
בתוספת מו"מ מהגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א

הדלקת מעורת המקדש בשמן שריפה

ג' מ' שבת כ"א א', תני רמי בר חמא פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין
בהן בשבת, אין מדליקין בהן במקדש משום שנאמר להעלות נר תמיד, הוא תני
לה והוא אמר לה כדי שתהא שלהבת עולה מאיליה ולא שתהא עולה על ידי דבר
אחר.

מקשים העולם בשלמא פתילות הוצרך להשמיענו שאסור להדליק בהן במקדש,
אך מה צריך להשמיענו ששמינים הללו פסולים, הלא הדלקת המנורה בבית המקדש
חייבת להיות בשמן זית וכל שאר השמינים פסולים.

מנורות שעשה שלמה

יש מתרצים (יסוד הדברים בהגהות מצפה איתן), שהוצרך להשמיענו בהדלקת
שאר המנורות שהיו במקדש כדאיתא במנחות (צ"ח, ב') "תנו רבנן עשר מנורות
עשה שלמה שנאמר ויעש את מנורות הזהב עשר כמשפט". דווקא במנורה שעשה
משה נצטוונו להדליק ב"שמן זית זך" משא"כ מנורות הללו רשאי להדליק בשאר
שמינים. ובהם הוצרך להשמיענו ששמינים הללו פסולים למקדש, שאין השלהבת
עולה מאיליה.

ולכאורה כפי שלא צריך להדליק בשמן זית מפני שלא נאמר בהן "שמן זית זך", כך
גם לא נאמר בהן "להעלות נר תמיד" - שתהא שלהבת עולה מאיליה. וצ"ל שבצורת
ההדלקה אין לחלק, וממנורה שעשה משה למדנו צורת ההדלקה "שתהא שלהבת
עולה מאיליה" לכל ההדלקות שבמקדש. משא"כ באיזה שמן להדליק, לא למדנו
אלא במנורה שעשה משה.

אך עדיין לא מובן: הרי לא הדליקו את אותן מנורות. שהרי אמרו "עשר מנורות
עשה שלמה ולא היו מדליקין אלא בשל משה... רבי אלעזר בן שמוע אומר בכולן היו
מדליקין". וא"כ לרבנן לא היו מדליקים בשאר המנורות כלל, ואפילו לרבי אלעזר בן
שמוע פרש"י "פעמים בזה פעמים בזה" כלומר שהדלקה אחת בלבד היתה פעם
בזו ופעם בזו, ובוודאי שבאותה שמדליק בה חייב להדליק דווקא בשמן זית.

הפסד תרומה טמאה

הפני יהושע מתרץ ששינוי במשנתנו "ולא בשמן שרפה" [שמן תרומה שנטמאת
העומד לשרפה], ושמן זה הוא שמן זית זך והשמיענו שפסול להדלקה במקדש.
אילו היה שמן חולין, מותר להדליק בו למרות שהוא טמא, דטומאה הותרה בציבור.
אך ב'שמן שריפה' אין מדליקין במקדש.

אלא שצריך ביאור מדוע אסור להדליק בו. הרי בסמוך (כ"ג, ב') אמרו שני טעמים
בפסול שמן שריפה לנר שבת:

[א] מתוך שמצוה עליו לבערו, גזרה שמא יטה כדי שיתבער מהר.

[ב] האיסור הוא ביו"ט שחל בערב שבת לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט.

ושני טעמים הללו לא שייכים בהדלקת בהמ"ק:

[א] שמא יטה - בבהמ"ק מותר להטות, שהרי ההדלקה היא בימות החול.

[ב] ביו"ט שחל בערב שבת - זהו איסור מחמת היו"ט, ולא מחמת המנורה
שבמקדש. ואילו הברייתא "אין מדליקין בהן במקדש" משמע שהאיסור משום
ההדלקה שבמקדש.

ומבאר הפנ"י טעם האיסור: משום "משמרת תרומותי" שאסור להפסיד
תרומה. ואף

מנורת המקדש הפסד, כך גם הדלקת נר חנוכה אינה הפסד, שהרי מקיים בה מצוה.

רבינו דחה בתוקף: דווקא הקרבה על המזבח לא חשיבה הפסד, משום דאחשבה רחמנא אכילה, וכך הדלקת נרות בית המקדש שמסתבר שאף היא נקראת אכילה. אבל שאר קיום מצוה זהו הפסד תרומה אע"פ שמקיים מצוה.³

חילוק בין תרומה לשביעית

ואין להקשות מהדין (בכורות י"ב, ב') "בהמת שביעית [בהמה שניקחה במעות שביעית, המתקדשת בקדושת שביעית] פטורה מן הבכורה, לאכלה אמר רחמנא ולא לשרפה", ופרש"י "ואי מחייב בבכורה סלקי אימורים לגבוה. וזה הוא הפסד שלהם שעולים לגבוה בלי שנהנה מהם" הרי שאכילת מזבח נחשב הפסד.

יש לחלק בין שביעית שנאמר בה "לכם יהיה לאכלה" בעיני דווקא אכילתכם, ואין אכילת מזבח בכלל.⁴ משא"כ תרומה שלא נצטוונו בה לאכלה אלא רק 'משמרת' לשומרה מהפסד, לא מסתבר שלהקריב על המזבח נחשב הפסד.

משקה ישראל

אמנם איני יודע מה צריך לכל הדוחק הזה, לכאורה הפסול להדליק בשמן שריפה במנורה של בהמ"ק הוא פשוט: משום שבשמן שרפה חסר 'משקה ישראל' שצריך שיהיה הקרבן מן המותר לישראל. כדאיתא בזבחים (פ"ח, א') "אין מביאין מנחות ונסכים ומנחת בהמה וביכורים מן המדומע" ופרש"י "מדומע של תרומה טהורה משום דבעינן ממשקה ישראל, מן המותר לישראל". הרי שאפילו בתרומה טהורה המותרת לכהנים חסר 'משקה ישראל' משום שאסורה לישראל, ובעיני הראוי לכל ישראל. ותוס' חולקים דכיון שראוי לכהנים שפיר מקרי משקה ישראל.⁵ אבל תרומה טהורה שאסורה לכולם באכילה בודאי חסר כאן משקה ישראל.

וזה דבר פשוט שגם למנורה בעיני משקה ישראל כמו קרבן, וכמו ששווה הדלקת המנורה לקרבן לעניין שדוחה שבת וטומאה, כך ודאי שהיא כמו קרבן דבעינן שיהיה 'ממשקה ישראל'.

3 אמנם קיום מצוה הוא דבר חשוב אבל לא זו מטרת התרומה. שהרי "אמר רחמנא לך, שלך תהא להסיקה תחת תבשילך" (שבת כ"ה, א') בעינן דווקא שיהיה לך הנאה ממנה.

4 דומיא דיו"ט שאסור להקריב בו עולות משום שהתמעט "לכם - ולא לגבוה" (ביצה כ', ב'). ומה שנקט רש"י לשון "הפסד", כל שאינה בכלל "לאכלה" קרי ליה הפסד.

5 מדברי תוס' הללו יש להוכיח שלהקריב על המזבח לא מקרי הפסד תרומה, שהרי כתבו שמוותר להביא מנחה מתרומה. ואף רש"י אסר רק משום משקה ישראל אך לא משום הפסד. ומוכח מדברי רבינו שאכילת מזבח לא מקרי הפסד - ר"ש שטרייכר.

בתרומה טהורה נאמר "ואני נתתי לך את משמרת תרומותי, אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה. ואמר רחמנא לך שלך תהא להסיקה תחת תבשילך" (שבת כ"ה, א'). הרי שאף היא ניתנה לכהן ליהנות ולא להפסד. וכיון שאסור ליהנות מאור המנורה שבמקדש¹, נמצא שורף התרומה בלי ליהנות ממנה, וזהו הפסדה. ומה שמקיים בה מצוה אין זו הנאה, דמצוות לאו ליהנות ניתנו. [ולדבריו כל שכן שאין מדליקין במקדש בתרומה טהורה, מפני שמפסידה. אלא הואיל ובמשנתנו שנינו שמן שריפה דאילו בתרומה טהורה מותר להדליק נר שבת שכן נהנה ממנו, לכן דיבר בשמן שריפה].

ומה שאמרו בגמרא "משום שנאמר להעלות נר תמיד כדי שתהא שלהבת עולה מאיליה ולא שתהא עולה על ידי דבר אחר", זה טעם רק לפתילות, אבל בשמנים הטעם הוא משום הפסד תרומה.

יש להוסיף: אע"פ שתרומה טהורה אין חיוב לשומרה מטומאה נוספת כדמוכח בבכורות (ל"ד, א') "משמרת תרומתי - אחת תרומה טהורה ואחת תרומה תלויה (ספק אם נטמאה)", הרי שדווקא תרומה תלויה יש בה 'משמרת' אך לא טמאה. וכך מפורש להדיא בסוגית "רבי חנינא סגן הכהנים" (פסחים י"ד, א') שתרומה שהיא כבר טמאה רשאי להוסיף לה טמאה חמורה יותר. ולכאורה כך גם אין איסור להפסידה, שהרי כל האיסור להפסיד תרומה הוא מדין 'משמרת'.

שונה הוספת טומאה, מאחר שהיא כבר טמאה אין מה לשמרה מטומאה. אך חייב לשומרה שלא תאבד ותפסד מהעולם, שהרי יש עליה קדושת תרומה אע"פ שהיא טמאה.

אם הקרבה קרויה הפסד תרומה

אך צריך עיון טובא, שהרי דוחק הוא לקרוא להדלקת המנורה שבמקדש הפסד. למרות שאסור ליהנות ממנה, אין זה הפסד. הרי מצאנו שהקרבת מזבח נקראת אכילה "ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו - בשתי אכילות הכתוב מדבר אחת אכילת אדם ואחת אכילת מזבח" (חולין פ"א, ב')², ולא מסתבר לקרוא לאכילת מזבח הפסד. וכך גם הדלקת המנורה שהיא מעין קרבן, שהרי יש לה כל דיני קרבן ציבור שדוחה שבת וטומאה, אין יתכן לקרא לזה הפסד.

א"ה: הנה הפנ"י (שם) מחדש לאסור הדלקת נרות חנוכה בשמן

שרפה מפני שמפסידה, שהרי אסור להשתמש בהן ומצוות לאו ליהנות ניתנו. ורבינו חשש לדבריו לכתחילה, שלא להדליק בשמן זה. ושאלתיו לפי האמור שאי אפשר להחשיב הדלקת

1 יש לעיין הרי הכהן היה הולך לאור המנורה בבית המקדש, ומפורש בתוס' (שבת כב, ב ד"ה וכו') שבמשכן לא היה צריך הכהן לאורה מפני שהיה מאיר להם עמוד הענון, משמע שבבהמ"ק היה משתמש לאורה. וא"כ אין כאן הפסד שהרי נהנה ממנה. ואולי מפני שלא רשאי להשתמש באורה לכל דבר, אלא רק לצורך המקדש זה בכלל מצוות לאו ליהנות ניתנו דהוי הפסד.

2 זה לשון תוס' מנחות (ק"א, א' ד"ה פיגל) "וי"ל דאכילת מזבח שמה אכילה".

בשורה טובה לתושבי שכונת רוממה ירושלים

נפתחה האפשרות לתושבי השכונה למסירת שיעורים בעניני קדשים בעיון אליבא דהלכתא, בחדר שיעורים רוממה - "ונרוממה שמו".

לאחר שבס"ד נמסרו בחדר שיעורים זה למעלה ממאה וחמישים שיעורים בכל מקצועות התורה, נפתחה חבורת קדשים במטרה להגביר את ברור הסוגיות בעיון עד ההלכה. פרטים והרשמה 050-414-415-8

כמו כן ניתן להאזין בקו זה לכל שיעורי חדר השיעורים. שמעו ותחי נפשכם!

בית יערי הלבנון

תגובות לגליונות קודמים

ויש לבאר את הגמ' הנז' גם בלי חידושו הגדול דהכהן זוכה לבני ביתו, ויתפרש כך דבשלמא בחטאת שאינה נאכלת אלא לזכרי כהונה, ואף לא לנשי הכהנים ועבדיהם, הואיל ונאכלת רק למי שראוי לעבודה. מבין הטב"י שהוא אינו חולק דהרי אינו ראוי לעבודה, אבל בחזה ושוק שאוכלים גם נשי הכהנים ועבדיהם - הרי דאכילת חזה ושוק אינה תלויה רק במי שראוי לעבודה, טוען הטב"י דא"כ יקבל בחזה ושוק ע"מ לאכול בערב, אף שכעת אינו ראוי לעבודה.

ברכת המצות על עבודת הלויים

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

בתורת הקרבנות גליון ל' כתב ידידי הרה"ג שמואל הלוי לאבנשטיין שליט"א לתמוה על מה שכתב בפ"י רבינו אליהו מלונדריש בסדר ליל פסח עמ' קנ"ה דאין מברכין ברכת המצוות על עבודת הלויים. ותמה ידידי הנז' מאי שנא עבודת הלויים משאר המצוות ביחס לברכת המצוות.

ובס' משנת חיים דברים סי' מ"ט אות ב' כתבתי דהרמב"ם בהל' כלי המקדש ריש פ"ג כתב "ומצות עשה להיות הלויים פנויין ומוכנין לעבודת המקדש בין רצו בין לא רצו שנאמר (במדבר י"ח - כ"ג) ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד כו'. עבודה שלהן היא שיהיו שומרין את המקדש ויהיו מהן שוערין כו' ויהיו מהן משוררין לשורר על הקרבן בכל יום כו'".

ומדבריו דהמ"ע היא "להיות הלויים פנויין ומוכנין לעבודת המקדש", י"ל דהמצוה שנצטוו הלויים לעבוד במקדש את עבודתם, אינה ציווי רק לעשות בפועל את מעשה העבודה שהן עובדין במקדש, אלא נצטוו להיות "פנויין ומוכנין לעבודה" ובזה עצמו שהם "פנויין ומוכנין לעבודה" מקיימים את המצוה של "ועבד הלוי", דהמצוה היא לא רק עצם מעשה העבודה במקדש, אלא להיות הלוי מוכן ומזומן לעבודת המקדש.

ובזה יש לבאר שאין לברך ברכת המצות על מצות עבודת הלויים, הואיל וחז"ל תיקנו ברכת המצוות על מצוות שנעשות ע"י מעשה או ע"י דיבור, כמו שכתב בב"י סי' תל"ב בהא דאין מברכין ברכת המצוות על מצות ביטול חמץ. אבל מצות עבודת הלויים שאינה תלויה באיזה מעשה, אלא בעצם היותם מוכנים ופנויים לעבודה - וזה אינו ע"י מעשה, לפיכך לא תיקנו על מצוה זו ברכת המצוות. וזהו שאין מברכין אותה אף כאשר הלוי עושה את עבודתו ע"י מעשה כגון שהוא משורר, עי"ש.

ומה שכתב הרב הנז' דגם מדברי הרמב"ם נראה שאין מברכין ברכת המצוות על עבודת הכהנים והלויים במקדש, מדלא כתב בהלכותיו שהכהנים והלויים יברכו ברכת המצוות על עבודתם. י"ל דאינה ראייה הואיל והרמב"ם בהלכותיו כתב רק ברכות שנזכרו בש"ס, והואיל וברכת המצוות על עבודת הכהנים והלויים לא נזכרה בש"ס - לכן לא הזכירה הרמב"ם.

וכן מצינו בדרך אמונה בהל' שמיטה ויובל רפ"י בביאור ההלכה שהרמב"ם לא הזכיר בהלכותיו ברכת המצוות על מצות ספירת שני יובל, הואיל ולא נזכרה בש"ס. והא דכתב בהל' תו"מ סוף פ"ז ברכת המצוות על מצות ספירת העומר, אף שלא נזכרה בש"ס, כתב לי רבינו שליט"א שהרמב"ם כתב כן מצד המנהג.

גדר הפסול בעבודה בשמאל

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

בתורת הקרבנות גליון ל' כתב הרה"ג ר' יוסף שטראוס שליט"א לדון בפסול שמאל לעבודה, אם הוא מפני שאינו ימין או דסיבת הפסול משום שהוא שמאל, והביא לדייק מרש"י בבכורות מ"ה ב' דגדר הפסול באיטר הואיל ואין לו ימין, מוכח שהעבודה בשמאל דפסולה אינו משום שהוא שמאל אלא מפני שאינה ימין.

ובצפנת פענח בהל' תפילין פ"ד ה"ג ובהל' שחיטה סוף פ"ז נסתפק בזה, וצ"ע לתוספתא קרבנות פ"א ה"ה קבל בימינו ובשמאלו כאחד פסול ור' שמעון מכשיר. ובצפנת פענח תנינא נח-ד ציין לרש"י הנזכר גבי איטר, ולתוס' חולין ריש כ' א' שהסתפקו אי מליקה כשרה בשינוי.

והרב שטראוס הביא את דברי הרשב"א בחולין צ"ב ב' שכתב דאיטר אינו פסול לעבודה הואיל ואין לו ימין אלא מתורת מום. ופירש בדברי הרשב"א שסבר דסיבת הפסול בשמאל הוא משום שמאל, ואיטר אף שאין לו ימין מ"מ אינו שמאל, ולכן פסלו רק משום מום.

וי"ל דאמנם הרשב"א הסכים עם רש"י דהפסול בשמאל הוא מפני שאינו ימין, ומה שכתב לפסולו משום מום, י"ל משום דלפרש"י יוצא דאיטר פסול רק לעבודות הנעשות בימין, אבל בעבודה הכשרה בשמאל י"ה כשר, וסתמא דגמ' נראה שאיטר פסול לכל העבודות, [וכבר העיר בזה במק"ד סי' ט"ו אות ב'], וי"ל דלכן כתב הרשב"א דאיטר פסול משום מום.

אם הכהנים זוכים בקדשים לבני ביתם

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

בתורת הקרבנות גליון כ"ז הבאתי את דברי ידידי הרה"ג ר' אברהם יונה בינשטוק שליט"א שביאר את פסוקי התורה שנאמר בחלוקת קדשים "לך ולבניך" שכהן זוכה בחלקו גם לבניו וכדו', וכתבתי להשיג ע"ז - בין השאר - דגם בתרומה נאמר "לך ולבניך", ובתרומה לא שייך לפרש שזוכה בחלקו גם לבניו. ובגליון ל' השיב הרה"ג הנז' דגבי תרומה יתפרש שיכולים לתת תרומה לקטני כהונה אף שאינם בני עבודה.

ואין בזה תשובה להשגתי, דשאלתי לא הי' מה הכוונה במה שכתוב בתרומה "לבניך", אלא השגתי היתה דכיון דבתרומה לא מתפרש שהאבא זוכה בתרומה לבניו, מנ"ל לפרש כן לגבי חלוקת קדשים.

והרב הנז' כתב שיצא לו כדבריו מזבחים ק"ב ב' שאמרו גבי טב"י שאינו חולק בקדשים "א"ל תן לי מחזה ושוק ואוכל כו', מה אם דחיתני מחטאת שכן הורע כחי אצל נשיי ועבדיי, תדחיני מחזה ושוק שכן יפה כחי כו'", וכתב לתמוה איזו מעלה היא ביחס לחזה ושוק דנשיו ועבדיו יכולים לאכלם, ולמה זה יועיל לו לזכות בחלוקה עם בני המשמר. ומכאן כתב להוכיח דאכילת נשיו ועבדיו אינה רק היתר לאכול, אלא היא מזכות הכהן עצמו להאכילן, עי"ש.

קודם, לשיטתו בשו"ע ריש סימן רל"ג דיכולים לכתחילה להתפלל מנחה גדולה.]

עוד כתב להעיר למה אמר הגר"א את כל פסוקי הפסח שבכל התנ"ך, דאילו משום ונשלמה כו', היה מספיק לומר פרשה אחת של ק"פ.

וי"ל דבמעשה רב אות י"ב כתב "לומר אחר פרשה התמיד פסוק והפשיטו עד ריח ניחוח". והיינו משום דבפרשת התמיד לא נזכרו כל פרטי הקרבת הקרבן, לכן מוסיפים את הפסוקים הנזכרים בפרשת העולה של בקר וצאן מריש ויקרא, שבהן נזכרו כל עבודות העולה.

וי"ל דלכן אמר הגר"א את כל הפסוקים העוסקים בק"פ, הואיל ורק בכך נמצא שמזכיר את כל הפרטים של עבודת קרבן פסח.

עוד כתב הרה"ג הנז' להסתפק אי צריך לומר בערב פסח את פרשת חגיגת י"ד שהיא באה עם הפסח והקרבתה היא רשות. ולכאורה כמו כן יש להסתפק בכל יום אם לומר פרשת עולה ושלמים שהן באין בנדבה, שהרי חגיגת י"ד היא קרבן נדבה לכל דבר. ואם ה' פשוט דא"צ לומר פרשיות של קרבן נדבה, ה"ה דא"צ לומר פרשת חגיגת י"ד בע"פ.

סמיכה על קרבן העוף

הרד"ג רבי רפאל ב. שליט"א

בענין מש"כ הרה"ג ר' יעקב משה כהן שליט"א בגליון ל"א - בענין סמיכה על ראש העוף, הביא מהגר"ר שלמה איגר שדייק מלשון הרמב"ם דאין העוף טעון סמיכה משמע שאם רוצה יכול לסמוך, והקשה על זה מהא דכתב הרמב"ם לקמיה גבי קרבן גוי דאין טעון סמיכה, והא לגבי גוי ודאי אינו רשאי לסמוך אפי' אם ירצה, עכת"ד.

יש להעיר דבס' מנחת חינוך (מצוה קטו אות ו) כתב דגוי מותר לסמוך, שהרי אין בזה אלא לאו דעבודה בקדשים והגוי אינו מצוה בזה, ואם כן יתכן שזהו הביאור ברמב"ם שכתב דאינו טעון סמיכה, דמשמע שאם ירצה יוכל לסמוך.

מיהו אי"ז דחיה כלל לדברי הכותב הנכבד, דאף דמאיזה טעם צדדי יש להתיר בגוי כיון שלא שייך לגביו איסור עבודה בקדשים, מ"מ הרי ודאי לא שייך בקרבן גוי שום סמיכה ולא מתקיימת בזה מצות סמיכה, וא"כ גבי עוף דכוותה בישראל משמע שנתמעט לגמרי מקיום מצות סמיכה, וכיון שהוא מצווה על עבודה בקדשים, צריך להיות דאסור לו לסמוך.

[אכן בעיקר הדבר יש לדון, דשמא להגר"ש איגר גם בגוי מותר לסמוך אף אם היה מצווה על עבודה בקדשים (ודלא כהמנ"ח). ומהא דישראל אינו סומך בשבילו אין הוכחה שאסור לסמוך, דדלמא היינו דאין ישראל מצווה לסמוך בשביל הגוי אבל אם ירצה יסמוך, דמ"מ יש בזה קיום מצוה. ומהתוס' במנחות ס"א שהביא דאין קרבן גוי טעון סמיכה לא ע"י ישראל ולא ע"י גוי, מוכח רק דהוי דין פטור בקרבן עצמו ולא רק על הגוי, אבל אין הוכחה דיש בזה איסור].

ועוד י"ל דברכת המצוות על מצות ספירת העומר מקורה בדברי הגאונים, ולכן כתבה הרמב"ם, וכן כ' בס' משנת חיים ויקרא סי' קט"ז אות ד'. ועוד י"ל שעיקר כוונת הרמב"ם שכתב את ברכת המצוות על ספירת העומר היא לא עצם הברכה, אלא שמברכין אותה בכל ספירה וספירה בכל מ"ט ימי הספירה. ועי' מש"כ במשנת חיים מנחות סי' ס"ד.

אמירת פסוקי קרבן פסח בער"פ

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

במעשה רב אות ק"צ כתב, בערב פסח אחר חצות היה אומר פסוקי עשיית קרבן פסח שבתנ"ך כו'. וכע"ז במשנה ברורה סו"ס תע"א. ובתורת הקרבנות גליון ל' הקשה הרה"ג בנימין גרוסברד שליט"א דכיון שאנו טמאים ובדרך רחוקה אין לנו חובת ק"פ, א"כ למה צריך לומר את הפסוקים של ק"פ.

ומה ששאל שאנו טמאים לא קשה כלל דהרי קרבן פסח קרב בטומאה, ולפיכך מה שאנו טמאים אין זה פוטר אותנו מהקרבת פסח בזמנו. ומה ששאל שאנו בדרך רחוקה, י"ל ע"פ מה שכתב בפנים יפות ויקרא ז'-א' ובכלי חמדה פ' תזריע אות ג', דיולדת אף שהיא עניה תאמר בזמן הזה פרשת יולדת עשירה, אף דמשום שהיא עניה אינה חייבת בקרבן עשירה, כ"ז הוא בהקרבת הקרבן, אבל באמירה אין נ"מ בין עשירה לעניה - וחובת אמירת היולדת לומר קרבן עשירה.

ועפ"ז י"ל דדרך רחוקה הוא פטור מעשיית הפסח עצמו, אבל ביחס לאמירת פסוקי הפסח בזה אין נ"מ אם הוא בדרך רחוקה או קרובה, ולכן יאמר את פסוקי הפסח גם בהיותו בדרך רחוקה.

וי"ל עוד דבחזו"א זבחים סי' ד' דסקי"ד הסתפק אי הא דפטרה התורה את מי שהוא בדרך רחוקה מהבאת הפסח, האם הוא דוקא מפני שיכול להביא את השני, אך אם אי אפשר לו לעשות את השני לא נפטר מפסח ראשון אף שהוא בדרך רחוקה, או שדרך רחוקה הוא פטור בכל ענין גם אם א"א לעשות פסח שני. וע' במשנת חיים פסחים סי' מ' אות ה'.

ולהצד הראשון של החזו"א י"ל דבזמן הזה נחשב דא"א לעשות פסח שני, ובזה אין פטור של דרך רחוקה, ולכן צריך לומר את פרשת הפסח. ואף אם יבנה הבית לפני זמן פסח שני, הא נחלקו תנאים בירושלמי פסחים פ"ט ה"א אם יקריבו פסח שני. ובתו"י יומא נ"א א' ד"ה ונוקמא, משמע דאין פסח שני בציבור. ושפיר כתב במעשה רב דהגר"א אמר את פסוקי הפסח, הואיל ובזמן הזה אין פטור של דרך רחוקה בפסח.

עוד כתב להקשות על המעשה רב שכתב שאמר הפסוקים של פסח אחר חצות, והרי זמן הקרבת ק"פ הוא לאחר תמיד של בין הערביים. ואמנם השל"ה מס' פסחים ל"ה כתב וכדי שנשלמה פרים שפתינו ראוי לעסוק בסדר קרבן פסח בערב הפסח אחר תפילת המנחה.

מיהו בדעת הגר"א י"ל דהואיל וזמן הקרבת ק"פ הוא מחצות ולכן כשר בדיעבד אלא דבעינן להקדים את הקרבת תמיד של בין הערבים, י"ל דכ"ז הוא בהקרבה בפועל, אכל ביחס לאמירת פסוקי הק"פ, שייך לאמרם מיד לאחר חצות. [אלא דצ"ב למה לא הקדים להתפלל מנחה לפני אמירת פסוקי הק"פ דתדיר

'על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו... ואל תתנו דמי לו עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ' (ישעיה סב, ו ז).

הנביא מצווה את עם ישראל לא להניח כביכול להקב"ה, לא להרפות מהתחניה והבקשה אליו, עד יכונן וישים את ירושלים תהלה בארץ.

רואי פני המלך, כאות ציון על נכונותו הרבה לשרתו. אם נקבל את הקריאה לכהנים לויים וישראלים, נכין את עצמנו לבנין בית המקדש, ונקבע לכל הפחות זמן מועט ללימוד יומי בספר 'עבודת הקרבנות', נדע כי עשינו בכך מעשה אדיר ביותר לכבוד שמים. הראינו בכך כי מצפים אנו לראות בכבודו

ואכן זמן רב לפני שבאו אנשי כנסת הגדולה, כבר תיקנו נביאים הראשונים שיהיו ישראל מתפללים שלשה פעמים בכל יום ואומרים: 'השב שכינתך לציון וסדר עבודתך לירושלים עירך', (מדרש תהלים יז).

בקשות אלו שנתקנו בתפילה ובברכת המזון, אינן אמירות בעלמא. הן מבטאות את היחס והכבוד שאנו מרגישים כלפי אבינו שבשמים. כאשר רוב בני העולם, גויים ויהודים כאחד אינם יודעים למי לומר תודה, אינם חושבים לרגע שיש מי שמנהל אותם, מחיה אותם, ומסייע להם באלפי אלפי חסדים על כל צעד ושעל, החובה עלינו לרצות שיתגלה כבר כבודו של ה' יתברך בעולם.

באותם בקשות ותחנונים מדגישים אנו את רצוננו לראות את מלכנו, את הכמיהה העצומה הבוערת בתוכנו מתי ייבנה בית המקדש, ולפיכך הם ורק הם יביאו בקרוב את הגאולה השלמה.

על אחת כמה וכמה נכון הדבר כאשר שוקדים ולומדים על פרטי המעשים הנעשים בבית המקדש, על הקרבנות העולים על גבי המזבח, הרי אין לך נחת רוח יותר מזה לבורא העולם.

דומה הדבר למלך שנשבה עם שריו ועבדיו. זמן רב יקח עד שיחזירו אנשי המדינה את המלך לארצו ולמקומו. מטבע הדברים לא ניכר בבית השבי הבדל בין המלך לשאר האנשים. כולם כאחד נאנקים בעבודת הפרך, אין שם מי שמכיר בגדולת המלך, אין מי שכורע ומשתחוה לו. כשווה בין שווים. אבל ישנו עבד אחד,

אחד בלבד, שמזכיר למלך תמיד את מעמדו ואת כבודו. בודאי יכיר לו המלך טובה וימנה אותו בשובו לארצו לתפקיד נכבד במלכות.

אך בזאת לא מסתפק העבד, בין זמני השעבוד הוא גם משנן את צורת העבודה למלך, כיצד יש לעובדו ואיך בדיוק מגישים לפניו את ארוחתו, מה הם הכללים בזמן ההשתחוואה וממה יש להמנע בבית המלכות, הרי בודאי יעורר הדבר רגש רב אצל המלך, אי אפשר לתאר כמה נהנה ממנו המלך וכמה נחת הוא שואב מכך. עבד כזה ודאי יתמנה בבוא היום לראש השרים

כהנים לזים וישראלים

היו נכונים לבנין בית המקדש השלישי

הקרבנות - לחם הפנים - ניסוך המים - הקמיצה
הקטורת - הבגדים - שירת הלויים - הטבת הנרות

הצטרפו עכשיו ללימוד היומי של תורת המקדש בספר עבודת הקרבנות

מהרה"ג רבי אהרן הכהן זצ"ל חתן מרן ה"חפץ חיים" זי"ע"א

ומעתה המלאכות הקשות שבמקדש יהיו ברורים בהירים ומובנים

הספר כולל לוח יומי, ומהווה כעין שולחן ערוך לכהנים לכל עניני עבודת בית המקדש. המחזור הנוכחי מתחיל בא' תשרי תשע"ו

בהלכות החפץ חיים זי"ע"א

החפץ חיים בהקדמתו לספר "עבודת הקרבנות" כותב
"ועתה יוכל כל אחד בעו"ה
לידע כל דיני העבודה בזמן קצר"

תורה עבודה וגבורה

להשיג בחנויות הספרים טל: 02-6246722

וגדולתו האמיתיים של בורא העולם.

ודוקא עכשיו כאשר עדיין לא התגלה כבוד ה' בעולם, מי שיתפוס בזה, מי שיאחוז בשולי הספר האדיר, הכולל את כל עניני הקרבנות בצורה השווה לכל נפש, הוא שיזכה לעמוד ולשרת את ה' בבית המקדש. 'והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי, המה יקרבו אלי לשרתני', בבית הגדול והקדוש שיבנה במהרה בימינו אמן.

יסוד המזבח נידונים יסודיים בהלכה

נעילת דלתות העזרה בק"פ וללא מינו

הרה"ג רבי ישראל חיים יעקבי שליט"א

בענין נעילת דלתות העזרה בעת שחיטת הפסח, הועלתה סברא בגליון כ"ט דנעילה זו שהיא רק כדי לחלק את הכתות אינה נחשבת עבודה לא של לויים ולא של כהנים ורשאי מי שירצה לעשותה, [וכמובן שסברא זו אמורה רק בדעת הראשונים שלא פירשו מי הנועלים, דאילו ה"ר מלוניל והר"ד הלא פירשו שהכהנים נעלו כמובא שם].

ולכאורה הסברא נותנת להיפך, והיינו שאם סתם נעילה שאינה נעשית לצורך עבודה צריכה להיעשות על ידי כהנים או לויים שנתמנו לה, כל שכן שנעילה זו שנעשית לצורך עבודה למעשה, צריכה שתיעשה על ידי כהנים או לויים שנתמנו לה.

אמנם באמת נעילת הדלתות אינה תנאי לחילוק הכיתות [כפי שנראה לכאורה מלשון ביתה יוסף פ"א מק"פ ה"ט"ו דנעילת הדלתות הוא כדי לשוויינהו כותות נפרדות], ומצות שחיטה בג' כיתות יכולה להתקיים בשלימות גם כשהדלתות נותרות פתוחות, וכמבואר בפסחים ס"ד ב' שנעילת הדלתות נצרכת רק כדי שלא יכנסו כולם בכת הראשונה או בכת השניה [ואז לא תהיינה ג' כיתות כדפירש"י, או שאז עלולים לרמוס זה את זה כדפיר"ח ועוד ראשונים]. אבל אילו היינו יודעים בודאות שהעומדים בחוץ ישארו שם עד זמן הכת הבאה, לא היו נועלים העזרה.

[ומה ששנינו בפסחים ס"ד א' כמעשה הראשונה כן מעשה השניה והשלישית, שמשמע לפום ריהטא שגם בשעת שחיטת הכת השלישית היו נועלים, והרי אז כבר לא היה חשש שיכנסו כולם, ואם כן יהא מוכח שהנעילה היא שעושה אותם כת לעצמה, יש לדחות דבאמת מה שאמרה המשנה שכן מעשה השניה והשלישית קאי על מה ששייך בכל אחת, כלומר לגבי השניה קאי על כל הדברים כולם, ואילו לגבי השלישית קאי על כל הדברים מלבד נעילת הדלתות (עי' ביתה יוסף שם, ובעיון יעקב שם ב' ועי' בצ"ח שם שדן גם על הנעילה בכת השנית). ואפילו תאמר שגם לגבי הכת השלישית קאי גם על נעילת הדלתות, וכפי שלכאורה הבין רע"ב עדויות פ"ה מ"ו, יש לומר דאין זה משום שהנעילה היא שעושה אותם כת נפרדת, אלא מחשש שלשנה הבאה יטעו ולא ינעלו גם בראשונה או בשניה. ולגבי המשכן תניא בברייתא דמלאכת המשכן פ"ה מן הקלעים לפתחה של חצר עשר אמות, כלומר שפתח העזרה היה פתוח ללא דלת, ואם כן לכאורה קיימו שחיטת פסח בג' כותות ללא סגירת דלתות. ובמצרים כששחטו הפסח בג' כותות כדנתיבא במכילתא דרשב"י י"ב ו' ובתוספתא פסחים פ"ח ה"ח, לכאורה קיימו שחיטה בג' כותות ללא דלתות ואף ללא מחיצות. וגרסינן בירושלמי פסחים פ"ה ה"ה ניתן כח בקולו של משה והיה קולו מהלך בכל ארץ מצרים מהלך ארבעים ומה היה אומר ממקום פלוני עד מקום פלוני כת אחת וממקום פלוני ועד מקום פלוני כת אחת, ויעו"ש בקרבן העדה ובפני משה, וראה בתויו"ט פסחים פ"ה מ"ה, וראה גם ביכין שם אות ל"ו ובתפארת יעקב עליו, ואכמ"ל בכל זה].

ומכל מקום, מאחר שהיו נועלים כדי למנוע מהעומדים בחוץ להכנס, מסתבר שנעילה זו אינה פחותה מכל שאר סתם נעילה בכל זמן שהו, שנעשית על ידי הממונים לכך ביחוד, ואין רשאי

לעשותה מי שירצה. ורק נעילה שנעשית ללא צורך, אפשר שאין הנועל ללא מינוי עובר איסור.

אך זה אפשר, שכיון שענין נעילה זו שבשחיטת הפסח וזמנה, מיוחדים ושונים משאר הנעילות, על כן יתכן שהנועלים אז לא היו אותם שהיו ממונים לשאר הנעילות, אלא נתמנו לכך אחרים. ואפשר עוד שהנועלים אז אף לא היו כהנים כפי שבשאר ימות השנה, אלא לויים, או להיפך. וכגון לרש"י יומא י"ח א' ד"ה לר' שבכל ימות השנה כהנים היו נועלים דלתות העזרה, אפשר שלנעילה זו נתמנו לויים. ולתוספות ב"מ י"א ב' ד"ה נתון שבכל ימות השנה לויים היו נועלים את שער ניקנו, אפשר שלנעילה זו נתמנו כהנים.

והנה בפסחים שם איתמר אביי אמר ננעלו תנן [פרש"י מאליהן ומעשה ניסים, וכעין זה בר"ח], רבא אמר נועלין תנן [וכן פסק הרמב"ם פ"א מק"פ הי"א]. מאי בינייהו איכא בינייהו למסמך אניסא, אביי אמר ננעלו תנן כמה דעילו מעלו וסמכינן אניסא, רבא אמר נועלין תנן ולא סמכינן אניסא. ואם כן לאביי לא היו כלל אנשים ממונים לנעילה זו. ומכל מקום מסתבר שאסור לכל אדם לילך ולנעול הדלת קודם שתיעל בנס, משום שסוף סוף לא נתמנה לכך.

ובעת שכבר החלה הדלת להנעל בנס [ומשכחת לה גם לרבא היכא שאירע שנתעכבו מלנעול והחלה להנעל בנס] וקידם סתם אדם ללא מינוי ונעלה בידים, יש לעיין אם עבר איסור, שהרי הדלת עומדת להנעל מאליה וא"כ אפשר שכנעולה דמיא.

וכן יש להסתפק על דרך זה לגבי פתיחת הדלתות בארבעים שנה קודם חורבן הבית שהיו דלתות ההיכל נפתחות בנס מאליהן כדנתיבא ביומא ל"ט ב' [ויעו"ש בגמרא ובשפת אמת אם היה כן כל הארבעים שנה או רק בתחילתן עד שגער בהן ריב"ז]. וכן יש להסתפק לגבי העתיד לבוא כדאיתא בילקוט שמעוני יחזקאל רמז שפ"ג שערים שטבעו בארץ עתידים לעלות להתחדש כל אחד ואחד במקומו, ושער החצר הפנימית הפונה קדים ששת ימי המעשה יהיה סגור, וביום השבת הם נפתחים מאליהם ויודעים כל העם שבא יום השבת, וכן בראש חודש יהיו ישראל עומדים ורואים את הדלתות נפתחות מאליהן ויודעין שבאותה שעה עלתה הלבנה ומקדשין את החודש בעליונים.

גם יש להסתפק בכל נעילה ובכל ימות השנה, היכא שכבר החלה הדלת להסגר מחמת רוח או מחמת שאדם דחפה, ובא אחר ודחפה בחזקה כדי שתמהר להסגר, האם עבר איסור בכך. וכן יש להסתפק על דרך זה לענין פתיחה.

ועוד יש להסתפק באופן שסוגר או פותח ואין סגירתו או פתיחתו עומדת להתקיים, וכגון שיש רוח חזקה או קפיץ שמחזיר הדלת למצבה הקודם, או כגון שסגר את הדלת בארבעים שנה שקודם החורבן [ראה בשפת אמת יומא שם שצידד לפרש דבליה בעת סילוק העבודה כשהוצרכו לנעול היו נפתחות מאליהן], או כגון שפתח הדלת בעת שחיטת הפסח לאחר שהעזרה כבר היתה מלאה והדלת כבר היתה נעולה [ובהנחה שגם כשפתחה לאחר שכבר היתה נעולה, עדיין עומדת היא להנעל שוב במעשה ניסים מאליה], האם בכל אלו עבר איסור.

לציבור הכהנים

נותרו מקומות בודדים בכולל קדשים לכהנים ברמה"ש, מלגה גבוהה למתאימים. ניתן לפנות: 052-7125135

דיני אמירת פרשת התמיד
ליקוט דברי הפוסקים

- ד. טוב לומר קודם התפלה, ובבית הכנסת.⁸
- ה. נהגו לומר פרשת התמיד כל הציבור יחד בקול רם.⁹
- ו. יש אומרים שצריך לומר בעמידה דוגמת הקרבנות שהיה בעמידה.¹⁰ ויש חולקים.¹¹
- ז. אשה חייבת לומר פרשת התמיד, ויש חולקים.¹²
- ח. אין להקדים אמירת שום קרבן לפרשת התמיד.¹³
- ט. מנהג יפה לומר פרשת התמיד קודם אשרי של תפלת המנחה.¹⁴
- י. בשבת אומרים אצל פרשת התמיד פסוקי מוסף דשבת.¹⁵
- יש אומרים בר"ח פסוקי מוסף של ר"ח.¹⁶

יא. גם כשייבנה בהמ"ק בב"א יאמרו פרשת הקרבנות עם ההקרבה.¹⁷

8 ביאורו"ל סי' א' ה' (ד"ה ופרשת) מארצוה"ח (סעיף ו') בשם הזוהר על כל הקרבנות, וכ"ש בתמיד. ובא"ר שם (י"א) כתב שצריך לקרא בבהכ"ס שיהיה דוגמת העבודה בבהמ"ק, ועי' שע"ת מ"ח א' שטוב לעשות כן.

ואם לא אמר קודם התפלה יאמר אח"כ, עי' קצות השולחן י"ד א', שו"ת רב פעלים או"ח ח"ב ד', יוסף אומץ רי"ח, מעורר ישנים ס"ק ל"ב, הליכות שלמה (להגרשז"א) פ"ו הערה 20. אך יזהר שלא יאחר זמן תפלה, וכמש"כ בא"א (בוטשאש) סי' מ"ח. וביום שיש מוסף צריך להשלים לפני מוסף כיון שתמיד קודם למוסף [ובר"ח יכול לכוון בפרשת התמיד שבקריאת התורה], עי' מחצה"ש מ"ח ב', ומעורר ישנים ס"ק ל"ב. ובתורת חיים מ"ח ג' חולק.

9 כן מבואר בטור וברמ"א סי' מ"ח ובמ"ב שם ס"ק א' ג'. ובבאה"ט הביא בשם דרך חכמה שיזהר לאומרה בציבור עם הש"ץ כי קרבן תמיד נקרב בציבור וכ"כ בא"ר ובלבושי שרד, ובשע"ת חולק, וכן במ"ב.

10 מ"א מ"ח א', והובא במ"ב שם. וכן דעת הרבה אחרונים כמו שהביא בבירור הלכה (קמא).

11 בשע"ת הביא כמה אחרונים שחולקים. וכתב הפמ"ג דמ"מ בפרשת התמיד ראוי לעמוד מפני שקורין בציבור בקול רם, והובא במ"ב. [ולפי"ז אם קורא ביחיד משמע שא"צ לעמוד, ובאורחות יושר (עמ' ק"ב) כתב: בפרשת התמיד [בציבור] יש לעמוד].

ובערוה"ש א' כ"ו כתב שכהן שאומר פרשת הקרבנות יעמוד כיון שנחשב כמקריב, משא"כ ישראל ע"ש. וכ"כ בטעמא דקרא ירמיה ל"ג י"ח (ובגליון כ"י נסתפק בזה). ויסוד זה שישאל נחשב שמביא לכהן להקריב, כן כתב התבו"ש (הלכו' אמירת הקרבנות), פמ"ג סי' מ"ח, ישועות יעקב או"ח א' ט', ובשו"ע הרב שם (מהדו"ת).

12 בב"י ס"ס מ"ז הביא כן בשם האגור שלכן אשה מברכת ברכות התורה כיון שחייבת לומר פרשת הקרבנות כמו שחייבת בתפילה. והובא בכ"א שם י"ד, ובביאורו"ל. והכוונה לפרשת התמיד כמש"כ בלבוש ובט"ז שם, ובארצוה"ח (ס"ק ס"ח), ובפמ"ג (א"א י"ד), ובשו"ע הרב שם י'. וכ"כ הגריש"א בקובץ תשובות ח"א י"ד שאשה חייבת לומר פרשת התמיד, (ועי' פניני תפלה מש"כ בזה בשם הגריש"א). ועי' מוק"צ סי' מ"ז שם, ותהל"ד סק"ט שתמהו על זה, (ובפסקי תשובות).

13 של"ה מס' תענית אות עד, דכיון שהאמירה במקום ההקרבה אסור להקריב שום קרבן קודם תמיד של שחר ע"ש, וכ"כ במקו"ח א' ה' (בקיצוה"ל). ובארצוה"ח א' פ"ב חולק כיון שבדיעבד כשר ע"ש.

14 רמ"א רל"ד ס"ס א'. ובמ"א וט"ז כתבו לומר אחר אשרי, ובמ"ב סק"ז כתב שאין המנהג כן. ובספר מנשים באהל הביא בשם הגריש"א שאפשר להקל לומר בחצי שעה שלפני זמן מנחה. הטעם שבמנחה פרשת התמיד אינו חיוב עי' מקור חיים, וערוה"ש רל"ד ז'.

15 טור ושו"ע סי' מ"ח.

16 רמ"א שם.

17 כמ"ש במדרש תנחומא (פר' צו י"ד) "צו את אהרן ואת בניו לאמר – כלומר שיאמרו לבני ישראל ויתעסקו בקריאת העולה, שאע"פ שמקריבין עולה עוסקין היו בקריאתה כדי שיזכרו בקרבן עולה ובקריאתה" וע"ש.

- א. אומרים פרשת התמיד.¹
- וטוב לומר אחר כך הפסוק "ושחט אותו על ירך המזבח צפונה" וגו'.²
- והגר"א הוסיף לומר מוהפשיט עד ריח ניחוח.³
- ויש אומרים גם סדר המערכה,⁴ ורבון העולמים אתה צויתנו.⁵
- ב. מצווה ללמוד ולהבין מה שהוא אומר ובזה תחשב לו האמירה במקום ההקטרה.⁶
- ג. לא יאמר אלא ביום.⁷

1 רמ"א או"ח סי' מ"ח, ובמ"ב סק"א ביאר שהיא במקום הקרבת קרבן התמיד. וכן מוכח בדברי השו"ע שם, ובהרבה ראשונים ואחרונים, וכמשנ"ת בעמ' הקודם באריכות.

2 שו"ע או"ח א' ח'. ובט"ז סק"ח הביא מהמדרש (ויקרא רבה פ"ב י"א, ילקו"ש וירא צ"ט, תדא"ר פ"ו י"ד) שכל מי שאומר פסוק זה הקב"ה זוכר עקידת יצחק.

ובפמ"ג שם (מ"ז ח') כתב שאומרים פסוק זה אחר פרשת התמיד, והובא במ"ב י"ט. והטעם י"ל כמבואר במדרש שם (והובא בבאור הגר"א כ"ט) שבשעה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו התקין הקב"ה את קרבן התמיד, ולומר פסוק זה בזמן ההקרבה ע"ש.

ובסדר היום ביאר שעולת התמיד הוא העיקר שהוא קרבן על שם כל ישראל, ועיקר העולה היא השחיטה והזריקה והם מוזכרים בפסוק הזה, לכן מזכירים הפסוק.

3 במעשה רב אות י"ב, והטעם כדי להשלים עבודות הקרבן. ובפשוטות כוונתו לארבע פסוקים שנאמרו בעולת בקר (ויקרא א' ו-ט) כיון שפסוקים אלו נדרשו ביומא כז'. על קרבן תמיד, וכמו שביאר במעשה רב השלם ע"ש באריכות. אמנם בשו"ת בנין שלמה א' אות ג' (סק"ב) כתב לומר שתי הפסוקים שבבן צאן (שם י"ב י"ג).

4 טור ורמ"א מ"ח א', ובמ"ב סק"א ביאר כיון שהעסק בדיני הקרבנות נחשב כאילו הקריבום. וכ"כ בסדר היום שתקנו לומר סדר המערכה במקום הזה כדי לסדר כל הדברים בקוצר ולהעלותה על שפתינו, ולפי שהתמיד של שחר הוא עיקר הכל תקנו לומר פרשתו בפירוש ולא סמכו על הרמז שבקיצור.

והרמ"ע מפאנו בסדר עבודה כתב אמירת סדר כל עבודות התמיד באריכות (ובקיצור בסדר עבודה זוטא). וכן בסידור בית יעקב ליעב"ץ ע"ש. וכן נדפס (בשנת תקצ"ו עם הסכמת גאוני וילנא) סדר "עבודה תמה" שמבאר כל ענייני הקרבנות בכל פרטיהם, והובא בביאורו"ל סי' א' ד"ה ופרשת.

5 ברמ"א שם. ובמ"ב שם כתב דבטור הגירסא כאילו קרב התמיד במועדו ולא כאילו הקרבנו.

6 מ"ב מ"ח א' ע"ש. ובתורה אור פ"א הביא מרבינו בחיי שאין הכוונה שיגרוס לשון הפסוקים בלבד בלי שיתבונן בפירושו, וע"ש שבלי לידע אופני ההקרבה א"א להגיע לשלימות. ובביאורו"ל סי' א' ד"ה ופרשת "ומה טוב שילמוד מתחלה את הענינים האלו מן הגמ' או מספרי הרמב"ם כדי שיבין אח"כ מה שהוא אומר ובזה תחשב לו כאילו הקריב ממש קרבן". וכ"כ בבאר שבע בהקדמה, ובשל"ה מס' תענית אות מ"ג, ואחי השל"ה בהגהות יש נוחלין פ"א סוף אות ט' האריך בזה שהעסק בפרשת הקרבן נחשב כהקרבה רק אם הקריאה דומה להקרבה בכל מכלל, שמזכיר ומפרש כל דיני ההקרבה, ומכוון בקריאת הפרשה כל מה שראוי ומחוייב לכוון ע"ש.

7 תשו' הרא"ש כלל ד' א'. והובא בטור ס"ס מ"ז וביאר כיון שהיא במקום הקרבת התמיד שאין זמנו אלא ביום, וכ"כ בשו"ע שם י"ג ובמ"ב סק"ל ב"ב.

והנה בטור סי' א' כתב שפרשת הקרבנות טוב יותר לאומרה ביום, וכאן משמע שדוקא ביום. וכן קשה בשו"ע סי' א' סעיף י"ג שכתב על כל הקרבנות לומר ביום ומדוע כאן כתב רק על תמיד. ותי' המקור חיים א' ו' שכל הקרבנות אינם חובה בכל תפוצות ישראל כמו פרשת התמיד לכן לא חמירא כולי האי. וכ"כ התבו"ש (הלכו' אמירת הקרבנות ס"ק י"ב) שכל הקרבנות טוב לומר ביום, אבל תמיד דוקא ביום.

אמירת פרשת התמיד

דברי הפוסקים

בטור ושו"ע או"ח סי' א' כתבו שטוב לומר פרשת הקרבנות, ומשמע שאינו חיוב. ולכן יש המקילים (בשעת הדחק וכד') לא לומר פרשת הקרבנות.

אמנם יוצא מכלל זה הוא "פרשת התמיד" שיש חיוב לאומרו כמבואר בראשונים ובאחרונים (המובאים כאן), וכן מוכח בדברי הטור ושו"ע עצמם (בסי' מ"ז מ"ח מ"ט נ') שפרשת התמיד קבעו לאומרה בסדר התפלה ואינה כשאר פרשת הקרבנות.

והטעם שתקנו לומר פרשת התמיד, משום "ונשלמה פרים שפתינו" שעל ידי האמירה נחשב שמקריבים קרבן התמיד, וכמו שתקנו תפילת מוסף בשבת ר"ח ויו"ט (וכן קריאת התורה) במקום קרבנות המוספין, וכיון שבשחרית לא מזכירים בתפלה את קרבן התמיד – תקנו לומר הפרשה קודם התפלה.

[ומה שלא תקנו לומר פסוקי התמיד בתפלת שמונה עשרה בשחרית, כתבו האחרונים שתפלה היא בקשת רחמים ולא נחשבת כהקרבן קרבן תמיד, אלא שתקנוה כנגד התמיד. עי' נוב"י קמא או"ח ד', תבו"ש הלכות אמירת הקרבנות סס"ק י"ב, ישועות יעקב או"ח מ"ח א', ומחזיק ברכה (לחיד"א) שם. ואכ"מ].

ונעתיק מקצת דברי הראשונים והפוסקים בענין זה.

שבלי הלקט (סי' ה'): קריאת פרשת התמיד חובה, שהרי אין מזכירין פרשת התמיד בתפלה כמו שמזכירים פסוקי המוספין בתפלת מוסף. וע"ש שאם קרא קודם עלות השחר לא יצא ידי חובתו שחובת התמיד משאהיר המזרח.

ראב"ן: תקנו דורות האחרונים לקרא פרשת את קרבני לחמי לאשי, שבמקום תמיד של שחר קורין בפרשת תמיד על שם ונשלמה פרים שפתינו וע"ש.

מחזור ויטרי: וקורא סדר קרבנות, בשחרית פרשת צו את בני וגו' כנגד תמיד של שחר על שם ונשלמה פרים שפתינו.

רבינו יונה פ"ק בברכות (ה): התקינו לומר פרשת הקרבנות בע"פ בכל יום מפני שהיא חובה כדאמרין במדרש (תענית כז: ומגילה לא:) שעל ידי אמירת פרשת הקרבנות כאלו הקריבו ע"ש. וכ"כ בטור ושו"ע סי' מ"ט שפרשת התמיד מותר לומר בע"פ, ובב"י שם הביא הרבינו יונה, וכן בחרדים (פ"י ב'), ובשו"ת חוות יאיר קע"ה ע"ש.

וכן הובא דברי הרבינו יונה **באורחות חיים** (דין מאה ברכות י"ד) **ובכל בו** (סי' י"ג), ומבואר שפרשת התמיד הוא חובה. ויל"ע שלעיל (באורחות חיים י"א ובכל בו ב') כתבו שנהגו לומר פרשת התמיד, ויל"ע דכיון שהוא חובה לכן נהגו לאומרו בסדר התפלה.

וכ"כ בספר **המנהיג** (סי' א'), ובספר **האורה**, ובאשכול (הלכו' תפלה), וצדה **לדון** (פכ"ב) שאומרים פרשת התמיד ע"ש.

[והנה בכמה ראשונים הנ"ל מבואר שעיקר התקנה לומר פרשת התמיד (בסדר התפלה) משום צריך לשלש לימודו שליש במקרא וכו', ומה שתקנו דוקא בפרשת הקרבנות כיון שהיא ראויה יותר מכל הפרשיות שע"י האמירה נחשב כהקרבן הקרבן, וכ"כ באבודרהם, ובתשו' הגאונים החדשות (אופק) כ"ז ע"ש היטב. ואכ"מ].

טור (או"ח סי' מ"ח): וקבעו לקרות פרשת התמיד כדאייתא במדרש בזמן שאין בהמ"ק קיים מה תהא עליהם, א"ל כבר הקדמתי להם סדר הקרבנות כל זמן שעוסקין בהן מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני.

ובפרישה (נ' סק"ב) ביאר שכיון שהתמיד חובה על כל ישראל להקריב בזמן שבהמ"ק קיים, לכן קבעו לאמרו כל ישראל כל יום לשלם פרים שפתינו במקום הקרבת התמיד, משא"כ איזהו מקומן לא נזכר בו פרשת התמיד, ועיקר הטעם שתקנוהו כדי לצאת י"ח לימוד משנה ותלמוד ע"ש.

רמ"א שם: ואומרים פרשת התמיד. **ובמ"ב** (סק"א): והיא במקום הקרבת קרבן התמיד, שכן קבלו חז"ל שבזמן שאין בהמ"ק קיים ואין יכולין להקריב קרבנות, מי שעוסק בהן ובפרשיותיהן מעלה עליו הכתוב כאלו הקריבום.

וכן מוכח **בשו"ע** שם (וכנ"ל) שכתב שבשבת אומרים אצל פרשת התמיד פסוקי מוסף דשבת, וע"כ דפשיטא שאומרים פרשת התמיד בסדר התפלה. וכן מוכח בסי' מ"ז י"ג שפרשת התמיד ימתין לאומרה ביום יותר מכל הקרבנות, ובסי' מ"ט רק פרשת התמיד מותר לומר בע"פ, ובסי' נ' משמע שקבעו לומר פרשת התמיד.

סדר היום: ויקרא פרשת התמיד מלה במלה כי עולה לו במקום הקרבת התמיד, כמו שאנו מתפללים אח"כ שיהא שיח שפתינו חשוב ומקובל כאילו הקרבנו קרבן התמיד במועדו.

שו"ע הרב (מ"ח): נהגו כל ישראל וקבעו חובה על עצמם לקרות פרשת התמיד בכל יום קודם התפלה, שעל ידי קריאה זו מעלה הקב"ה כאילו הקריבו קרבן תמיד במועדו.

חיי אדם (כלל י"ט א'): חוב על האדם שימרה לבא לבהכ"ס שיתחיל עם הש"ץ, בכדי שיוכל להתפלל כסדר, שיאמר מתחלה כל הברכות ו"פרשת התמיד" שהוא בעונותינו עכשיו במקום קרבן התמיד של שחר, ויתפלל כסדר.

מ"ב תקנ"ד ז' כתב שבתשעה באב אין לומר סדר הקרבנות הכתוב בסוף סי' א', ומש"כ בשו"ע שמתור לומר פרשת הקרבנות היינו פרשת התמיד! וכן מפורש ברמב"ן (המובא בטור וב"י שם) שפרשת הקרבנות הוא פרשת התמיד ע"ש. ולפי"ז כתב בשונה הלכות מ"ח ג' לענין אבל שמתור לומר רק פרשת התמיד.

שו"ת **בני שלמה** א' סק"ב (ד"ה והגם): קרבנות ציבור שהיו מקריבים בבהמ"ק בכל יום, בודאי חייב מוטל על כל אחד ואחד לומר בכל יום.

הגרש"א זצ"ל בהליכות שלמה תפלה (פ"ו הערה 20) הורה להזהר באמירת פרשת התמיד.

הגרש"א זצ"ל בקובץ תשובות ח"א י"ד כתב שהוא חיוב אף לנשים. ובאבני ישפה תפלה פ"ט י"ב הביא בשמו שאמירת פרשת התמיד לפני התפלה עדיף מפסוקי דמזמרה ע"ש, ושם בפ"ג ד' הביא בשמו שפרשת התמיד עדיף מטבילת עזרא.

הגרח"ק שליט"א באורחות יושר (עמ' צ"ה): פרשת התמיד מבואר בפוסקים שהוא חיוב. וכן בספר הזכרון שיח תפלה (עמ' תרפ"ט) הביא שנשאל איזה פרשיות קרבנות חייבים לומר בבוקר בכל יום, וכתב: פרשת התמיד. ועי' אשי ישראל פ"ה הערה ע"ו.

הודעה חשובה

הנה בספרים האריכו בגודל מעלת אמירת פרשת הקרבנות ופרשת התמיד, וכן האריכו הפוסקים (באו"ח סי' א' וסי' מ"ח) בכל פרטי דיני אמירת הקרבנות.

היודע על ספר או קונטרס שנכתב בענין זה, או מי שעסק או מעוניין לעסוק ולכתוב בענין זה, יפנה לטל: 03-6189607 או ישאיר הודעה בטל: 050-4134645

כנס חיזוק

לעורר הלבבות לכמיהה לבנין בית המקדש וחיזוק אמירת פסוקי הקרבנות והבנתם
יתקיים בס"ד ביום ראשון י"ח בתמוז (מוצאי הצום) בשעה 9:15 בערב (9:30 בדיוק)

באולמי וגשל רח' מלצר 13 בני ברק

ישאו דברים הרבנים הגאונים שליט"א

הכנס נתנם להצלחת הנדיב החפץ בעילום שמו לגילוי כבוד מלכות שמים במהרה

*לרפואת בת שבע אסתר בת אביטל

מכון "תורת הקרבנות" ת.ד. 3196 בני ברק

טל' 050-4134645

כתובת: korbanot@okmail.co.il

ניתן לקבל את הגליון במייל מידי חודש

הערות תמיהות וישובים בעניני הלכות הקרבנות יתקבלו עד י' בחודש. עדיפות להערות קצרות.

ניתן לשלוח ע"י הנציגים בכללים או במייל לכתובת או לת.ד. 3196 ב"ב

מס' הטל' לקביעת הברות ושיעורים בהלכות הקודש והמוקדש - 050-4134645